



**WÓJT GMINY  
JAKUBÓW**

**STUDIUM  
UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW  
ZAGOSPODAROWANIA  
PRZESTRZENNEGO  
GMINY JAKUBÓW**

**UWARUNKOWANIA**



**21 - 500 Biała Podlaska**  
Plac Szkolny Dwór 28  
tel. [0-83] 342-00-36, fax 342-00-38

**BIAŁA PODLASKA, 2013 r.**

**WÓJT GMINY  
JAKUBÓW  
BIURO PROJEKTOWE  
„arch – dom”  
W BIAŁEJ PODLASKIEJ**

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ  
I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA  
PRZESTRZENNEGO GMINY JAKUBÓW**

**UWARUNKOWANIA**

**ZAŁĄCZNIK NR 3  
Do Uchwały Nr XXXII/191/2013  
Rady Gminy Jakubów  
z dnia 9 września 2013 roku**

## Spis treści

<b>1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Jakubów.....</b>	<b>6</b>
<b>2. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy Jakubów– analiza SWOT.....</b>	<b>7</b>
<b>3. Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju.....</b>	<b>8</b>
<b>3.1. Położenie gminy.....</b>	<b>8</b>
<b>3.2. Struktura przyrodnicza gminy.....</b>	<b>9</b>
<b>3.3. Zasoby i walory środowiska przyrodniczego.....</b>	<b>10</b>
A) <i>Budowa geologiczna.....</i>	<i>10</i>
B) <i>Charakterystyka fizjograficzna.....</i>	<i>10</i>
C) <i>Warunki wodne.....</i>	<i>11</i>
<i>Wody powierzchniowe.....</i>	<i>11</i>
<i>Wody podziemne.....</i>	<i>11</i>
D) <i>Surowce mineralne.....</i>	<i>12</i>
E) <i>Warunki glebowe i szata roślinna. ....</i>	<i>18</i>
<i>Dane ogólne.....</i>	<i>18</i>
<i>Tereny rolnicze.....</i>	<i>19</i>
F) <i>Tereny leśne.....</i>	<i>21</i>
<b>3.4. Biosfera.....</b>	<b>22</b>
A) <i>Flora.....</i>	<i>22</i>
B) <i>Fauna.....</i>	<i>22</i>
C) <i>Warunki klimatyczne.....</i>	<i>22</i>
<i>Temperatura powietrza. ....</i>	<i>23</i>
<i>Wilgotność względna.....</i>	<i>24</i>
<i>Mgły. ....</i>	<i>24</i>
<i>Opad atmosferyczny.....</i>	<i>24</i>
<i>Wiatry. ....</i>	<i>24</i>
<b>3.5. Ochrona prawna środowiska.....</b>	<b>24</b>
A) <i>Obszary objęte ochroną prawną.....</i>	<i>24</i>
B) <i>Miński Obszar Chronionego Krajobrazu.....</i>	<i>25</i>
C) <i>Pomniki przyrody.....</i>	<i>25</i>
D) <i>Park zabytkowy w Łaziskach.....</i>	<i>25</i>
<b>4. Zagrożenia środowiska.....</b>	<b>25</b>
<b>4.1. Zagrożenia naturalne.....</b>	<b>25</b>
<b>4.2. Zagrożenia antropogeniczne.....</b>	<b>26</b>
<b>5. Zanieczyszczenie poszczególnych elementów środowiska.....</b>	<b>27</b>
<b>5.1. Zanieczyszczenie powietrza .....</b>	<b>27</b>
<b>5.2. Zanieczyszczenie wód .....</b>	<b>27</b>
A) <i>Zanieczyszczenie wód powierzchniowych.....</i>	<i>27</i>
B) <i>Zanieczyszczenie wód podziemnych.....</i>	<i>28</i>
<b>6. Elementy rozwojowe gminy – uwarunkowania.....</b>	<b>28</b>
<b>6.1. Warunki życia.....</b>	<b>28</b>
A) <i>Mieszkalnictwo. ....</i>	<i>28</i>
B) <i>Usługi.....</i>	<i>28</i>
<i>Administracja.....</i>	<i>28</i>
<i>Kultura.....</i>	<i>28</i>
<i>Szkolnictwo.....</i>	<i>28</i>
<i>Usługi i handel.....</i>	<i>29</i>
<b>6.2. Demografia.....</b>	<b>30</b>

A) Rozmieszczenie ludności i zmiany liczby ludności.....	30
B) Przyrost naturalny i migracje stałe.....	31
C) Struktura wg płci i wieku.....	34
D) Poziom wykształcenia.....	36
E) Zatrudnienie.....	36
<b>6.3. Rolnictwo.....</b>	<b>37</b>
A) Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju rolnictwa.....	37
B) Charakter produkcji rolniczej.....	37
<b>6.4. Infrastruktura techniczna.....</b>	<b>39</b>
A) Komunikacja.....	39
Drogi krajowe.....	39
Drogi powiatowe.....	39
Drogi gminne.....	40
B) Gospodarka wodno-ściekowa.....	41
Zaopatrzenie w wodę.....	41
Odprowadzenie ścieków.....	42
Usuwanie nieczystości stałych.....	43
C) Elektroenergetyka.....	43
D) Gazyfikacja.....	43
E) Ciepłownictwo.....	43
<b>7. Uwarunkowania kulturowe.....</b>	<b>44</b>
<b>7.1. Ogólna charakterystyka.....</b>	<b>44</b>
<b>7.2. Zasoby obiektów zabytkowych.....</b>	<b>44</b>
Zabytkowe zespoły dworsko-parkowe.....	44
Zabytkowe obiekty, zespoły sakralne i cmentarze.....	45
Zabytkowa architektura obiektów mieszkalnych i użyteczności publicznej.....	45
<b>7.3. Stanowiska archeologiczne zlokalizowane na terenie gminy Jakubów. .</b>	<b>45</b>

Zgodnie z art. 9 ust. 2 ustawy z dn. 27 marca 2003r.  
o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym  
(Dz. U. z 2012 r. poz. 647, 951, 1445, z 2013 r. poz. 21)  
sporządzającym „Studium” jest Wójt Gminy

**Wójt Gminy Jakubów:**

**Studium zostało opracowane przez:**

**BIURO PROJEKTOWE „arch – dom” Sp.j.  
PLAC SZKOLNY DWÓR 28  
21 – 500 BIAŁA PODLASKA  
tel. (083) – 342 – 00 – 36, fax. (083) 342 – 00 – 38**

**w składzie:**

◆ **generalny projektant:**

- **mgr inż. arch. Henryk Dołęgowski - upr. urb. 812/89**

◆ **zespół generalnego projektanta:**

- **mgr inż. arch. Agnieszka Cajgner-Olędzka**
- **mgr inż. arch. Natalia Englender**
- **mgr inż. Łukasz Kozłowski**

## 1. Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju gminy Jakubów.

Uwarunkowania zewnętrzne rozwoju wynikają z warunków otoczenia gminy. Tworzą one zestaw szans i zagrożeń gminy rozpatrywanych w sferze gospodarczej i społecznej, a także w uwarunkowaniach geograficzno – przyrodniczych wraz z istniejącym zagospodarowaniem i infrastrukturą techniczną.

Zestawienie obrazuje poniższa tabela:

<b>Czynnik rozwojowy</b>	
Szanse	Zagrożenia
<b>Położenie</b>	
- przy drodze krajowej międzynarodowej KDK 2 Świecko-Terespol, przy obwodnicy Mińska Mazowieckiego oraz przy kilku drogach powiatowych	- pogorszenie warunków życia mieszkańców ze względu na zwiększenie natężenia ruchu pojazdów
<b>Rolnictwo</b>	
- przystąpienie do UE	- brak polityki rolnej Państwa - ograniczona możliwość sprzedaży produktów rolnych - brak rynku pracy na obszarach wiejskich (instytucji i usług około rolnych) - słabe warunki naturalne do rozwoju produkcji rolnej
<b>Przedsiębiorczość</b>	
- dobre tempo wzrostu gospodarczego - dynamiczny rozwój małych i średnich przedsiębiorstw - wzrastające zainteresowanie inwestorów krajowych i zagranicznych obszarami atrakcyjnymi pod względem jakości środowiska i turystyki	- realne zagrożenie obniżenia dochodów ludności i ich siły nabywczej - słabo rozwinięte otoczenie instytucji pracujących na rzecz przedsiębiorców
<b>Infrastruktura techniczna</b>	
- dostęp do funduszy strukturalnych	- niedobór środków finansowych na modernizację dróg - skomplikowana procedura pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych
<b>Potencjał ludzki</b>	
- znaczne zasoby siły roboczej - wzrastające zapotrzebowanie na wykwalifikowaną kadrę - aktywność i przedsiębiorczość znacznej liczby społeczeństwa	- ujemne saldo migracyjne - brak powiązania systemu edukacji z rynkiem pracy - proces starzenia się ludności
<b>Finanse</b>	
- możliwość korzystania z funduszy z UE	- zbyt dużo zadań nałożonych na samorząd w stosunku do przekazywanych środków finansowych - skomplikowane procedury pozyskania środków z funduszy celowych ( strukturalnych)

## 2. Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju gminy Jakubów– analiza SWOT.

Uwarunkowania wewnętrzne rozwoju wynikają z zasobów, zjawisk, zdarzeń i procesów tkwiących w samej gminie. Tworzą one zestaw mocnych i słabych stron gminy rozpatrywanych w sferze gospodarczej, ekologicznej, technicznej i społecznej.

Zestawienie obrazuje poniższa tabela.

Czynnik rozwojowy	
Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> <li>• dobre warunki do produkcji zdrowej żywności</li> <li>• dobre warunki do hodowli bydła mlecznego</li> <li>• duża produkcja żywności</li> <li>• aktywność rolników i ich następców w poszukiwaniu pozarolniczych źródeł dochodów</li> <li>• możliwość przekazywania gospodarstw następcom</li> <li>• kreatywność i pracowitość rolników</li> <li>• stałe powiększanie gospodarstw rolnych</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• ukryte bezrobocie na wsi</li> <li>• dekapitalizacja sprzętu rolniczego</li> <li>• brak możliwości zbytu wyprodukowanych produktów rolnych</li> <li>• niskie dochody rolników</li> <li>• rozdrobnienie gospodarstw rolnych</li> <li>• niewystarczająca infrastruktura techniczna w sołectwach</li> <li>• niewystarczająca ilość instytucji wspierających rolnictwo</li> </ul>
Turystyka i rekreacja	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• korzystne warunki środowiska przyrodniczego i kulturowego</li> <li>• dogodne połączenie komunikacyjne gminy</li> <li>• coraz częstsza dbałość o ładne i estetyczne zagospodarowanie siedlisk</li> <li>• przeznaczenie w planie zagospodarowania przestrzennego nowych terenów pod zabudowę</li> <li>• budowa infrastruktury sportowej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak zagospodarowania pod względem rekreacyjnym</li> <li>• niewystarczająca promocja turystyki gminy</li> <li>• niska świadomość ekologiczna mieszkańców</li> <li>• brak jednostek gastronomicznych</li> <li>• brak gminnego punktu Informacji Turystycznej</li> </ul>
Zabudowa mieszkaniowa	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• jednolity charakter istniejącej zabudowy</li> <li>• znaczny procent nowopowstającej zabudowy</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• brak środków na modernizację istniejącej starej regionalnej zabudowy drewnianej</li> </ul>
Infrastruktura techniczna	
<ul style="list-style-type: none"> <li>• wysoki stopień zwodociągowania gminy</li> <li>• powstawanie nowych oczyszczalni ścieków</li> <li>• budowa sieci kanalizacyjnej</li> </ul>	<ul style="list-style-type: none"> <li>• niewystarczająca sieć kanalizacyjna</li> <li>• niewystarczająca ilość dróg utwardzonych</li> <li>• zła nawierzchnia istniejących dróg utwardzonych</li> <li>• nieprawidłowa gospodarka ściekowa na</li> </ul>

	terenach wiejskich ( nieszczelne szamba) • niewystarczająca liczba kotłowni olejowych i brak gazyfikacji
<b>Komunikacja</b>	
• układ gminy wzdłuż drogi krajowej Warszawa-Terespol • wystarczająca sieć dróg publicznych	• niski poziom bezpieczeństwa ruchu( brak chodników, ścieżek rowerowych, słaba widoczność, niewystarczające oznakowanie dróg ) • zbyt mało nawierzchni ulepszonych dróg publicznych
<b>Infrastruktura społeczna</b>	
• dobrze zarządzony dowóz dzieci do szkół • wystarczająca sieć szkół • wykwalifikowana kadra nauczycielska • dobry techniczny stan szkół • duża aktywność organów gminy w poszukiwaniu źródeł finansowania inwestycji infrastrukturalnych • dobra współpraca gminy z organizacjami społecznymi	• ograniczona możliwość aktywności zawodowej na terenie gminy • brak miejsc pracy dla bezrobotnych • znaczne zubożenie społeczeństwa • niewystarczające przystosowanie obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych ( bariery architektoniczne) • niewystarczające dostosowanie kierunków kształcenia dla potrzeb lokalnego rynku pracy • niewystarczająca świadomość ekologiczna wśród dzieci i młodzieży • niewystarczające działania profilaktyczne w zwalczaniu patologii społecznych(głównie alkoholizmu)

### 3. Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju.

#### 3.1. Położenie gminy.

Gmina Jakubów położona jest w we wschodniej części województwa Mazowieckiego w powiecie Mińskim. Od północy graniczy z gm. Dobrze, od wschodu z gm. Kałuszyn, od południa z gm. Ceglów, od południowego-zachodu z gm. Mińsk Mazowiecki a od północnego-zachodu z gm. Stanisławów. Niewielka odległość od Warszawy, położenie przy drodze krajowej-międzynarodowej i przy kilku drogach powiatowych oraz planowany przebieg autostrady A2 ma korzystny wpływ na rozwój gminy.



### 3.2. Struktura przyrodnicza gminy.

Strukturę przyrodniczą gminy przedstawia poniższa tabela:

	2001	2002	2003	2004	2005
<b>UŻYTKI ROLNE</b>					
<b>Powierzchnia użytków rolnych</b>					
<i>powierzchnia użytków rolnych</i>					
ogółem	7126	7124	7124	7124	7124
w gospodarstwach indywidualnych	7069	-	-	-	-
<i>grunty orne</i>					
ogółem	5682	5680	5595	5594	5594
w gospodarstwach indywidualnych	5632	-	-	-	-
<i>sady</i>					
ogółem	67	67	73	73	73
w gospodarstwach indywidualnych	67	-	-	-	-
<i>łąki</i>					
ogółem	860	860	939	940	940
w gospodarstwach indywidualnych	858	-	-	-	-
<i>pastwiska</i>					
ogółem	517	517	517	517	517
w gospodarstwach indywidualnych	512	-	-	-	-
<b>LASY</b>					
<b>Lasy i grunty leśne</b>					
ogółem	1125	1125	1125	1125	1125
w gospodarstwach indywidualnych	966	-	-	-	-
<b>POZOSTAŁE GRUNTY I NIEUŻYTKI</b>					
<b>Pozostałe grunty i nieużytki</b>					
ogółem	472	474	474	474	474
w gospodarstwach indywidualnych	241	-	-	-	-

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Wyszczególnienie	Użytkowanie gruntów wg granic administracyjnych	
	Ogółem w ha	Zestawienie procentowe w stosunku do ogółu pow. gminy
Grunty orne	5 594	64,2
Łąki	940	10,8
Pastwiska	517	5,9
Sady	73	0,8
<b>Razem użytki rolne</b>	<b>7 124</b>	<b>81,7</b>
<b>Lasy i zadrzewienia</b>	<b>1 125</b>	<b>12,9</b>
<b>Tereny pozostałe</b>	<b>474</b>	<b>5,4</b>
<b>Powierzchnia ogółem</b>	<b>8723</b>	<b>100</b>

### **3.3. Zasoby i walory środowiska przyrodniczego.**

#### **A) Budowa geologiczna.**

Obszar gminy Jakubów leży w obrębie platformy wschodnioeuropejskiej, w strefie obniżenia podlaskiego. Morskie osady pochodzące z ery paleozoicznej reprezentowane przez osady: kambru, ordowika, syluru i permu leżą na osadach prekambryjskich. Powyżej osadów paleozoicznych położone są morskie osady ery mezozoicznej: triasu, jury i kredy. Na nich znajdują się osady trzeciorzędu i czwartorzędu. Współczesne osady powierzchniowe związane są z działalnością lodowca i są to osady zlodowacenia środkowopolskiego zaliczane do stadiału mazowiecko-podlaskiego. Osady zaliczane do interstadiału lubelskiego znajdują się na zachód od Jakubowa i są to piaski rzeczne, wodnolodowcowe o miąższości kilku metrów. W okolicy Jakubowa występują również ily plastyczne brązowo-czekoladowe, warstwowane. Na znacznej powierzchni gminy występują odwapnione gliny zwałowe (brązowe lub żółtobrązowe) a na nich piaski różnoziarniste, żwiry i żwiry z głazami moren czołowych. Na powierzchni glin zwałowych w sąsiedztwie moren czołowych występują niewielkie płyty osadów wolnolodowcowych tj. piasków drobno i średnioziarnistych o miąższości od 1 do 4,5 m. W dolinie Rządzy występują najmłodsze osady pochodzące z początku holocenu – piaski i żwiry.

#### **B) Charakterystyka fizjograficzna.**

Gmina Jakubów położona jest w środkowej części Wysoczyzny Kałuszyńskiej - mezoregionu leżącego na zachodnim krańcu Niziny Południowopodlaskiej. Rzeźba terenu gminy jest zróżnicowana, szczególnie w części północno-wschodniej. Na terenie gminy dominuje zdenudowana wysoczyzna morenowa o niewielkich wysokościach względnych od 5 do 30 m oraz nachyleniu zboczy od 5 do 10%. Przeciętne wzniesienia wysoczyzny morenowej to 170-190m n.p.p. Najniżej położone tereny w gminie znajdują się w północno -zachodniej części gminy i jest to dolina Rządzy, która koło Ludwinowa znajduje się na wysokości ok. 155m n.p.m. Najwyżej położone tereny znajdują się we wschodniej części gminy, gdzie występuje kilkanaście pagórków moren czołowych o wysokościach ponad 200m n.p.m. Najwyższe wzgórze o wysokości 217m n.p.m. znajduje się na wschód od wsi Turek przy wschodniej granicy gminy. W zachodniej części gminy w okolicach wsi Ludwinów i Tymoteuszew występują nieliczne pola piasków przewianych. Gmina Jakubów położona jest na wododziale zlewni Bugu i Wisły tworząc wodny węzeł Kałuszyński czyli obszar źródłiskowy kilku rzek odpływających w różnych kierunkach. Północna i środkowa część gminy znajduje się w zlewni Bugu natomiast południowa część w dorzeczu Wisły.

## **C) Warunki wodne.**

### **Wody powierzchniowe.**

Na terenie gminy Jakubów znajdują się niewielkie ciek. Największym z nich jest rzeka Rządza wypływająca z gminy Kałuszyn i płynąca w kierunku północno-zachodnim. We wschodniej części gminy dolina tej rzeki jest szeroka z mało wyraźnymi brzegami zaś w zachodniej części gminy dolina jest węższa z dobrze wykształconymi krawędziami. Ujście Rządzy jest w Zalewie Zegrzyńskim.

W okolicach Jakubowa znajduje się źródło rzeki Czarnej Strugi płynącej w kierunku północno-zachodnim. Na terenie gminy ma charakter rowu, płynie niewielką doliną w obniżeniu terenu i uchodzi do Kanału Żerańskiego (łączącego Wisłę z zalewem Zegrzyńskim). Kolejnym ciekim jest Osownica (dopływ Liwca) mająca swe źródło w miejscowości Kamionka, przez teren gminy Jakubów płynie w kierunku północno-wschodnim. Południowa część gminy odwadniana jest przez Mienię. Źródło Mieni znajduje się w Aleksandrowie, rzeka zaś ma charakter rowu melioracyjnego, płynie w kierunku południowo-zachodnim uchodząc do Świdra.

Gmina Jakubów uboga jest w zbiorniki wód stojących. Największym jest Jezioro Torfisko powstałe w wyniku eksploatacji torfu. Jezioro znajduje się między Mistowem a Ludwinowem. Powierzchnia lustra wody wynosi około 16 ha. Zbiornik jest w znacznym stopniu zarośnięty roślinnością szuwarową i wodną. Pozostałe zbiorniki również pochodzenia antropogenicznego (torfianki, sadzawki, zbiorniki powstałe w wyniku eksploatacji piasku i żwiru) mają małe powierzchnie a największe z nich znajdują się na zachód od Jeziora Torfisko, w Jakubowie, w okolicach Brzozówki i Józefina oraz na południe od Anielinka.

### **Wody podziemne.**

Pod względem hydrologicznym gmina Jakubów leży w Podregionie Środkowo-Mazowieckim, w którym użytkowy poziom wodonośny występuje w utworach czwartorzędowych – piaskach i piaskach ze żwirem. W poziomie tym występuje od jednej do czterech warstw wodonośnych, które położone są na głębokości 50-100m w północnej części gminy oraz 20-50m w południowej części gminy. Wydajność typowego otworu wynosi 10-30m<sup>3</sup>/h we wschodniej części gminy i 2-10m<sup>3</sup>/h w zachodniej części. Zwierciadło wód pierwszego poziomu występuje na głębokości 1m od powierzchni terenu na obszarach dolin, obniżen i zagłębien bezodpływowych oraz 2 m od poziomu terenu na obszarach wysoczyznowych.

## D) Surowce mineralne.

Według danych Państwowego Instytutu Geologicznego na terenie gminy Jakubów zlokalizowano 20 wyrobisk złóż. Stwierdzono występowanie surowców okrucowych: piasków oraz piasków ze żwirem. Występują tu: piaski kwarcowe, pylaste, różnoziarniste barwy żółto-szarej. Posiadają one ograniczone zastosowanie w budownictwie indywidualnym do wytwarzania zapraw. Występują również piaski kwarcowe, różnoziarniste, z domieszką żwirów i otoczków, o zmiennej barwie, od jasnoszarej do brunatno szarej.

Dane dotyczące złóż na terenie gminy Jakubów przedstawiono w poniższych tabelach. (Źródło: Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy.)

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 14416 Nazwa złoża: <b>Aleksandrów</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,57	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	10,40	16,00	12,74
Mięszczość złoża	4,40	15,80	9,24
Grubość nakładu	0,20	6,00	3,50

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 3825 Nazwa złoża: <b>Góry</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża: II	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: soczewkowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: eksploatacja złoża zaniechana		Kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,08	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu			8,00
Mięszczość złoża	3,00	10,00	7,55
Grubość nakładu	0,00	1,50	0,48

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 8327 Nazwa złoża: <b>Góry 3</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża: II	

Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd-plejstocen	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd-plejstocen	
Stan zagospodarowania: złożo eksploatowane okresowo		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 0,70	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	7,00	10,00	8,50
Mięższność złoża	7,00	9,00	8,00
Grubość nakładu	0,00	1,00	0,50

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 10742 Nazwa złoża: <b>Góry I</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek ze żwirem		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo rozpoznane szczegółowo		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,16	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	16,90	18,90	17,82
Mięższność złoża	14,00	17,70	16,06
Grubość nakładu	0,30	3,00	1,76

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 10743 Nazwa złoża: <b>Góry II</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek ze żwirem		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,72	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	17,30	19,80	18,56
Mięższność złoża	16,40	18,90	17,78
Grubość nakładu	0,60	0,90	0,78

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 11084 Nazwa złoża: <b>Góry IV</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	

Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,42	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	2,50	17,40	9,80
Mięższość złoża	2,10	16,30	9,16
Grubość nakładu	0,40	1,10	0,64

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 12341 Nazwa złoża: <b>Góry IX</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,97	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	8,30	17,30	14,64
Mięższość złoża	7,70	16,90	14,24
Grubość nakładu	0,30	0,60	0,40

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 11566 Nazwa złoża: <b>Góry V</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,69	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	11,60	18,00	15,80
Mięższość złoża	11,40	17,80	14,33
Grubość nakładu	0,20	3,90	1,18

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 11672 Nazwa złoża: <b>Góry VI</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	

Stan zagospodarowania: złoża zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,20	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	8,00	17,80	14,10
Mięższność złoża	4,80	17,10	12,05
Grubość nakładu	0,30	4,00	2,05

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 11673 Nazwa złoża: <b>Góry VII</b>		Ilość pokładów: 0	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złoża zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,61	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	6,70	16,40	12,86
Mięższność złoża	6,50	16,20	11,80
Grubość nakładu	0,20	3,80	1,06

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 14183 Nazwa złoża: <b>Góry VIII</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne/surowce dla prac inżynierskich		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek/surowiec dla drogownictwa		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złoża zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,60	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	15,60	18,00	17,15
Mięższność złoża	6,30/0,90	16,50/9,70	11,92/4,93
Grubość nakładu	0,20	0,40	0,30

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 12399 Nazwa złoża: <b>Góry XII</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek ze żwirem		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złoża rozpoznane szczegółowo		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	

Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 0,27	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	13,00	20,00	16,50
Mięższość złoża	13,00	19,50	16,25
Grubość nakładu	0,00	0,50	0,25

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 13422 Nazwa złoża: <b>Góry XIII</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo rozpoznane szczegółowo		Kopalina wg Nkz: złoża mieszanek żwirowo-piaskowych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 0,98	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	2,50	13,00	8,72
Mięższość złoża	2,00	12,20	8,30
Grubość nakładu	0,00	0,80	0,42

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 14419 Nazwa złoża: <b>Góry XVI</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża: II	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd-plejstocen	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd-plejstocen	
Stan zagospodarowania: złożo zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 6,18	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	11,00	20,00	17,60
Mięższość złoża	10,60	19,60	17,30
Grubość nakładu	0,30	0,40	0,37

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 15574 Nazwa złoża: <b>Góry XVII</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża: II	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd-plejstocen	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd-plejstocen	
Stan zagospodarowania: złożo rozpoznane szczegółowo		Kopalina wg Nkz: złoża piasków poza piaskami szklarskimi	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,40	



System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	10,00	19,00	15,66
Mięższność złoża	5,80	16,80	13,38
Grubość nakładu	0,50	4,20	2,28

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 15719 Nazwa złoża: <b>Góry XVIII</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo rozpoznane szczegółowo		Kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 2,00	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	9,50	18,00	14,90
Mięższność złoża	5,50	15,60	12,82
Grubość nakładu	0,30	4,00	2,08

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 14142 Nazwa złoża: <b>Rządza</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo zagospodarowane		Kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,80	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	<b>minimalna</b>	<b>maksymalna</b>	<b>średnia</b>
Głębokość spągu	16,00	16,00	16,00
Mięższność złoża	15,80	15,80	15,80
Grubość nakładu	0,20	0,20	0,20

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 14128 Nazwa złoża: <b>Szczytnik</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo rozpoznane szczegółowo		Kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,92	
System eksploatacji: wgłębny		Gęstość przestrzenna [m3]:	

	minimalna	maksymalna	średnia
Głębokość spągu	20,00	20,00	20,00
Mięższość złoża	19,70	19,70	19,70
Grubość nakładu	0,30	0,30	0,30

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 14129 Nazwa złoża: <b>Szczytnik I</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo rozpoznane szczegółowo		Kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,42	
System eksploatacji: wgłębnny		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	minimalna	maksymalna	średnia
Głębokość spągu	19,00	19,00	19,00
Mięższość złoża	18,70	18,70	18,70
Grubość nakładu	0,30	0,30	0,30

Dane podstawowe złoża: Numer złoża: KN 14130 Nazwa złoża: <b>Szczytnik II</b>		Ilość pokładów: 1	
Kopaliny: kruszywa naturalne		Grupa złoża:	
Podtyp kopaliny: piasek		Stratygrafia stropu: czwartorzęd	
Forma złoża: pokładowa		Stratygrafia spągu: czwartorzęd	
Stan zagospodarowania: złożo rozpoznane szczegółowo		Kopalina wg Nkz: złoża piasków budowlanych	
Sposób eksploatacji: odkrywkowy		Powierzchnia złoża [ha]: 1,40	
System eksploatacji: ścianowy		Gęstość przestrzenna [m3]:	
	minimalna	maksymalna	średnia
Głębokość spągu	13,00	13,00	13,00
Mięższość złoża	12,70	12,70	12,70
Grubość nakładu	0,30	0,30	0,30

## E) Warunki glebowe i szata roślinna.

### Dane ogólne.

Obszar gminy Jakubów charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem gleb, zaś warunki glebowe są przeciętne. Najwięcej występuje gleb IV klasy, które zajmują łącznie 2974 ha co stanowi 46,9% powierzchni użytków rolnych. W tym gleby klasy IV a zajmują 2064 ha – 32,4% pow. Inne dobre gleby zajmują 761 ha (12% pow.) i należą do nich gleby klasy III b (748 ha) i gleby klasy III a (13 ha).

Dużo jest również gleb słabych. Gleby V klasy zajmują 1375 ha (21,7%), VI klasy zajmują 1113 ha (17,6%) oraz gleby VI z zajmują tylko 114 ha (1,8%). Gleby gminy Jakubów należą do 7 kompleksów rolniczej przydatności gleb (tab. nr 5). 85% gruntów ornych wykazuje średnią i niską zasobność w składniki pokarmowe. Większość gleb wymaga nawożenia mineralnego i organicznego celem zdolności do produkcji. Najsłabsze gleby występują we wsiach: Izabelin, Wola Polska, Ludwinów, Budy Kumińskie, Antonina, Góry, Rządza i Tymoteuszew. Najlepsze gleby występują we wsiach: Józefin, Brzozówka, Jędrzejów Nowy, Przedewsie, Moczydła, Jakubów, Łaziska, Nart, Jędrzejów Stary i Strzebula.

### **Tereny rolnicze.**

Udział procentowy klas bonitacyjnych w gruntach ornych i użytkach zielonych przedstawia się następująco:

<b>Klasa</b>	<b>Powierzchnia ha</b>	<b>Udział procentowy %</b>
IIIa	13	0,2
IIIb	748	11,8
IVa	2054	32,4
IVb	920	14,5
V	1375	21,7
VI	1113	17,6
VIz	114	1,8
Razem	6337	100

Kompleksy przydatności rolniczej gleb:

<b>Kompleks</b>	<b>Powierzchnia ha</b>	<b>Udział procentowy %</b>
Pszenny dobry	214	3,4
Żytni b. dobry	1588	25,1
Żytni dobry	1286	20,3
Żytni słaby	1877	29,5
Żytni b. słaby	1068	16,9
Zbożowo-pastewny mocny	239	3,8
Zbożowo-pastewny słaby	63	1,0

### **Struktura użytków rolnych**

	<b>2001</b>	<b>2002</b>	<b>2003</b>	<b>2004</b>	<b>2005</b>
<b>UŻYTKI ROLNE</b>					
<b>Powierzchnia użytków rolnych</b>					
<i>powierzchnia użytków rolnych</i>					
ogółem	7126	7124	7124	7124	7124
w gospodarstwach indywidualnych	7069	-	-	-	-

<i>grunty orne</i>					
ogółem	5682	5680	5595	5594	5594
w gospodarstwach indywidualnych	5632	-	-	-	-
<i>sady</i>					
ogółem	67	67	73	73	73
w gospodarstwach indywidualnych	67	-	-	-	-
<i>łąki</i>					
ogółem	860	860	939	940	940
w gospodarstwach indywidualnych	858	-	-	-	-
<i>pastwiska</i>					
ogółem	517	517	517	517	517
w gospodarstwach indywidualnych	512	-	-	-	-

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

### Struktura użytkowania wg powierzchni i liczby gospodarstw.

	Jednostka miary	2010
<b>Gospodarstwa rolne według grup obszarowych użytków rolnych</b>		
gospodarstwa rolne ogółem		
<i>gospodarstwa ogółem</i>		
ogółem	-	917
do 1 ha włącznie	-	41
powyżej 1 ha razem	-	876
1 - 5 ha	-	487
1 - 10 ha	-	761
1 - 15 ha	-	840
5 - 10 ha	-	274
5 - 15 ha	-	353
10 -15 ha	-	79
5 ha i więcej	-	389
10 ha i więcej	-	115
15 ha i więcej	-	36
<i>gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą</i>		
ogółem	-	752
do 1 ha włącznie	-	27
powyżej 1 ha razem	-	725
1 - 5 ha	-	361
1 - 10 ha	-	612
1 - 15 ha	-	689
5 - 10 ha	-	251
5 - 15 ha	-	328
10 -15 ha	-	77
5 ha i więcej	-	364
10 ha i więcej	-	113
15 ha i więcej	-	36
<b>Powierzchnia gospodarstw rolnych według grup obszarowych użytków rolnych</b>		
gospodarstwa rolne ogółem		
<i>gospodarstwa ogółem</i>		
ogółem	ha	6114,27
do 1 ha włącznie	ha	48,24
powyżej 1 ha razem	ha	6066,03
1 - 5 ha	ha	1693,26
1 - 10 ha	ha	3986,01

1 - 15 ha	ha	5078,03
5 - 10 ha	ha	2292,75
5 - 15 ha	ha	3384,77
10 -15 ha	ha	1092,02
5 ha i więcej	ha	4372,77
10 ha i więcej	ha	2080,02
15 ha i więcej	ha	988,00
<i>gospodarstwa prowadzące działalność rolniczą</i>		
ogółem	ha	5476,86
do 1 ha włącznie	ha	33,4
powyżej 1 ha razem	ha	5443,46
1 - 5 ha	ha	1278,90
1 - 10 ha	ha	3391,47
1 - 15 ha	ha	4455,46
5 - 10 ha	ha	2112,57
5 - 15 ha	ha	3176,56
10 -15 ha	ha	1063,99
5 ha i więcej	ha	4164,56
10 ha i więcej	ha	2051,99
15 ha i więcej	ha	988,00

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

## F) Tereny leśne.

Gmina Jakubów znajduje się w IV krainie przyrodniczo-leśnej Mazowiecko-Podlaskiej i w piątej dzielnicy Niziny Podlaskiej i Wysoczyzny Siedleckiej. Lasy zajmują powierzchnię 1135 ha co stanowi zaledwie 13% powierzchni gminy. Lasy występują głównie w małych kompleksach na terenie całej gminy, charakteryzują się b. dużym rozdrobnieniem, a także młodym wiekiem drzewostanów, co wpływa niekorzystnie na stabilność zbiorowisk leśnych. Najbardziej zwarte kompleksy leśne występują w Woli Polskiej – 132 ha, Wiśniewie – 128 ha, Jakubowie – 106 ha. W większości lasy na terenie gminy Jakubów należą do prywatnych właścicieli a jedynie ich 1% należy do Skarbu Państwa.

Dominują tu siedliska borowe ( 71% powierzchni lasów) w tym: bór świeży 40%, bór mieszany świeży 11%, bór wilgotny i bór mieszany wilgotny 18%. Siedliska lasowe zajmują 29% powierzchni lasów.

Główne gatunki lasotwórcze to: sosna (53% powierzchni lasów), brzoza (23%), olsza (19%), dąb (3%), osika, grab, lipa, modrzew i świerk (2%).

Należy podkreślić, że obszary leśne pełnią funkcję ekologiczną, klimatyczną i ochronną. Z uwagi na powyższe znaczenie lasów należy dążyć do polepszenia istniejącego stanu – nie zmniejszać powierzchni leśnej i przeprowadzić program dolesienia.

### **3.4. Biosfera.**

#### **A) Flora.**

Gmina wykazuje niski wskaźnik zalesienia( lasy stanowią 13% powierzchni gminy). Występują w małych kompleksach na terenie całej gminy w sposób rozproszony. W północno-wschodniej, południowej i środkowej części gminy przeważają fitocenozy pól uprawnych. Rolniczy charakter gminy charakteryzuje się występowaniem wielu nieużytków.

Zbiorowiska łąkowe i pastwiskowe występują głównie w północnej i centralnej części gminy w dolinie rzeki Rządzy oraz w postaci wąskich pasów wzdłuż innych mniejszych cieków wodnych.

Lasy występują w postaci małych kompleksów rozproszonych na terenie całej gminy. Największe ich powierzchnie znajdują się w centralnej części gminy oraz wzdłuż doliny rzeki Rządzy.

Dużą wartość przyrodniczą ma dolina rzeki Rządzy. Pomimo tego, że koryto jest uregulowane w początkowym biegu to nie zmienił się charakter doliny. Występujące tu torfowiska nie uległy znacznym przekształceniom a szata roślinna jest dobrze zachowana. Występują tu łągi olchowe, miejscami olsy. Na obrzeżach znajdują się lasy sosnowe otaczające całą dolinę i rzekę.

#### **B) Fauna.**

Ze względu na charakter typowo rolniczy gminy faunę cechują gatunki związane z krajobrazem rolniczym ale także terenami wodnymi. Najliczniej reprezentowaną grupą fauny jest gromada ptaków. Do gatunków ptaków występujących na tym terenie należą: czajka, krzyżówka, cyranka, perkoz dwuczuby, perkoz rdzawoszyi, perkozek, łabędź niemy, czernica, błotniak stawowy. Znaczącym terenem lęgowym dla ptaków jest jezioro Torfisko i dolina Rządzy. Z gatunków leśnych występują takie gatunki jak: dzięcioł duży, dzięcioł czarny. Rozległe pola są zasiedlane przez bażanty, kuropatwy. Przeważającą większość ssaków stanowią zwierzęta drobne, obejmujące przedstawicieli rzędów owadożerne i gryzonie. Są to na ogół zwierzęta szeroko rozpowszechnione w całej Polsce. Występuje tu kuna leśna, wiewiórka, jeź wschodni, sarna, dzik, zając szarak, ryjówka aksamitna, nornik zwyczajny. W rzece Rządza występują następujące gatunki ryb: ciernik, okoń, szczupak, ukleja.

#### **C) Warunki klimatyczne.**

Gmina Jakubów położona jest w środkowej części regionu zwanego Mazowiecko-Podlaskim.

Na teren gminy docierają wpływy ostrego klimatu kontynentalnego, co wyraża się dużą rozpiętością skrajnych temperatur rocznych (od +30 do -30° C) i niezbyt wysoką sumą opadów, krótką wiosną, stosunkowo długim i ciepłym latem oraz długą i chłodną zimą.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi około 6,9-7,1° C. Suma rocznych opadów około 560-600 mm. Podstawowe dane klimatyczne dla gminy Jakubów podano poniżej:

- średnia temperatura lipca wynosi 17,6-18,00°C;
- średnia temperatura stycznia wynosi -4,1—4,8°C;
- średnia ilość dni z przymrozkami wynosi 118,5 dni;
- średnia względna wilgotność powietrza wynosi około 69%;
- wilgotność w zimie 72-86%;
- wilgotność w okresie wiosennym 55%;
- średnia roczna liczba dni z mgłami wynosi 52 dni;
- średnia roczna wartość zachmurzenia wynosi 5,5 stopnia pokrycia nieba (w 19 stopniowej skali);
- największe zachmurzenia od listopada do lutego;
- najmniejsze zachmurzenia w czerwcu i we wrześniu;
- najniższe opady w styczniu i lutym;
- najwyższe w opady w lipcu;
- ustąpienie pokrywy śnieżnej następuje między 15 a 25 marca, rozmarzanie gleby po 25 marca;
- średnia roczna prędkość wiatru wynosi 3,0 m/sek.

### **Temperatura powietrza.**

Z hydrologicznego punktu widzenia temperatura powietrza jest bardzo ważnym elementem klimatycznym, gdyż limituje w głównej mierze wartość wskaźnika parowania terenowego. Ogólnie region ten charakteryzuje się średnią roczną temperaturą stycznia -4,1—4,8°C, średnią temperaturą lipca 17,6-18,00°C.

Okres z przymrozkami wynosi 118,5 dni. Najkorzystniejsze warunki termiczne i wietrzne posiadają obszary wysoczyzny. Obszary te pokryte są głównie utworami piaszczystymi charakteryzującymi się małą pojemnością cieplną, znacznymi dobowymi amplitudami temperatur w warstwie przygruntowej. Takie skoki temperatur są niekorzystne dla niektórych odmian roślin, nie mają natomiast znaczenia dla budownictwa mieszkaniowego. Najmniej korzystnymi warunkami termicznymi i wietrznymi charakteryzują się doliny rzek i obniżenia terenu. Narażone są one na występowanie wysokich dobowych amplitud temperatury w okresie lata oraz znacznych spadków temperatury zimą. Na terenach tych obserwowane są przymrozki i mgły.

Kompleksy leśne posiadają specyficzne warunki klimatyczne, wpływają także w znacznym stopniu korzystnie na warunki klimatyczne terenów bezpośrednio do nich przyległych.

### **Wilgotność względna.**

Wilgotność względna powietrza jest elementem meteorologicznym, który z jednej strony wykazuje dużą zależność od temperatury powietrza z drugiej zaś warunkuje odczuwalność temperatury przez organizmy żywe. Z bioklimatycznego punktu widzenia nie są korzystne zbyt duże wartości wilgotności względnej zarówno przy temperaturach wysokich jak i przy niskich (uczucie duszności).

Wilgotność względna ma charakter zbliżony do optymalnej w naszych szerokościach geograficznych i wynosi ok. 80 %. Wahania wynoszą ok. 20 %. Największe wilgotności przypadają na okres zimy (XII – II) najniższe na okres lata (IV – VIII).

### **Mgły.**

Mgły są zjawiskiem ściśle związanym z temperaturą i wilgotnością powietrza. Są zjawiskiem wybitnie niekorzystnym ze zdrowotno – wypoczynkowego punktu widzenia. Sprzyjają utrzymywaniu się w powietrzu ewentualnych zanieczyszczeń mechanicznych i chemicznych. Z analizy danych meteorologicznych wynika, że największa liczba mgieł występuje w chłodnej połowie roku w okresie od września do marca.

### **Opad atmosferyczny.**

Średnia roczna suma opadów wynosi ok. 560-600mm. Największe miesięczne sumy opadu występują latem, zaś najmniejsze w miesiącach od stycznia do kwietnia. Można zauważyć bardzo duże zróżnicowanie między opadami letnimi a zimowymi (zdecydowana przewaga opadów letnich). Opady letnie charakteryzują się dużym natężeniem. Szczególnie duże natężenie opadów następuje w czasie przejścia frontu chłodnego. Opady zimowe są krótkotrwałe i charakteryzują się niewielkim natężeniem.

### **Wiatry.**

Na obszarze gminy przeważają wiatry zachodnie. Często występują wiatry południowo-wschodnie i północno-zachodnie. Średnia roczna prędkość wiatru wynosi około 3 m/s.

## **3.5. Ochrona prawna środowiska**

### **A) Obszary objęte ochroną prawną.**

Na obszarze gminy Jakubów ochronie prawnej podlegają:

- Miński Obszar Chronionego Krajobrazu;
- 6 pomników przyrody;



- zabytkowy park dworski w Łaziskach.

### **B) Miński Obszar Chronionego Krajobrazu.**

Miński Obszar Chronionego Krajobrazu został utworzony 21.10.1986 r. Uchwałą nr 99/86 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Siedlcach. Zajmuje powierzchnię 29 316 ha z czego 337 ha znajduje się na terenie gminy Jakubów (3,86% powierzchni gminy). Mińskim Obszarem Chronionego Krajobrazu objęta jest południowa część gminy Jakubów od drogi krajowej Warszawa-Terespol. Znajdują się tu tereny użytkowane rolniczo, część zabudowy wsi Jędrzejów Nowy oraz fragment lasu.

### **C) Pomniki przyrody.**

Na terenie gminy Jakubów znajduje się 6 pomników przyrody: jeden szpaler 10 drzew, jeden głaz narzutowy oraz 4 pojedyncze drzewa.

*Strzebula:*

1. Głaz narzutowy o śr. 150 cm.

*Łaziska – park prywatny.*

2. Jawor o obwodzie pnia 410 cm i wysokości 18 m.
3. Modrzew europejski o obwodzie pnia 255 cm i wysokości 22 m.
4. Wiąz o obwodzie pnia 320 cm i wysokości 26 m.
5. Szpaler lip drobnolistnych o obwodach pni 190-350 cm, liczący 10 drzew.

*Wola Polska (dom nr 12):*

6. Dąb szypułkowy o obwodzie pnia 420 cm i wysokości 22 m.

### **D) Park zabytkowy w Łaziskach**

W miejscowości Łaziska znajduje się zabytkowy park dworski (nr w rejestrze Z-A-267/80). Park ma powierzchnię 1,57 ha i pochodzi z XVIII w. W parku znajdują się ruiny drewnianego dworu i kilka drzew pomnikowych.

## **4. Zagrożenia środowiska**

### **4.1. Zagrożenia naturalne**

Zagrożenia poszczególnych elementów środowiska można podzielić na czynniki naturalne oraz związane z działalnością człowieka.

Zagrożenia naturalne związane są z wpływem czynników środowiskowych i klimatycznych na kształt poszczególnych komponentów przyrodniczych. Procesy przekształcające środowisko zachodzą często w sposób ciągły, na przestrzeni wielu lat, a ich efekty mogą wydawać się początkowo niewielkie. Jednak po pewnym czasie mogą doprowadzić do powstania poważnych zmian w środowisku.

Na terenie gminy Jakubów do najczęstszych zagrożeń naturalnych należą:

- **erozja brzegowa** – polega na wymywaniu wyerodowanego materiału brzegowego przez wody płynące. W największym stopniu dotyczy to brzegów na wypukłych łukach zakoli rzecznych. Erozja powoduje zjawisko cofania brzegów. Największe nasilenie tego procesu ma miejsce podczas wysokich stanów wody.
- **powodzie** – są one związane z wylewami Rządzy i mają najczęściej charakter roztopowy, co wiąże się z topnieniem pokrywy śnieżnej w okresie wiosennym. Proces ten występuje sporadycznie.

#### 4.2. Zagrożenia antropogeniczne

Do głównych zagrożeń antropogenicznych należy zaliczyć:

- **rolnictwo** - ponieważ gmina ma charakter rolniczy, stąd jest to jedno z ważniejszych źródeł zagrożenia dla środowiska. Źródło to ma postać obszarową. Działalność rolnicza w największym stopniu oddziałuje na glebę i krajobraz, a w dalszej kolejności na czystość wód powierzchniowych i podziemnych oraz jakość powietrza atmosferycznego.
- **melioracje** – prowadzone na szeroką skalę miały głównie charakter odwadniający. Niestety w wielu przypadkach były one prowadzone w sposób niewłaściwy i po krótkiej zwyzce plonów nastąpiło znaczne zubożenie w produkcji biomasy.
- **przemysł** – z reguły produkcja przemysłowa wiąże się z dużym zagrożeniem dla środowiska. Ze względu jednak na niski stopień uprzemysłowienia gminy nie jest ona czynnikiem decydującym o zanieczyszczeniu środowiska.

Badając ogólny stopień skażenia terenu na obszarze gminy stwierdza się, że stan środowiska naturalnego i jego poszczególnych elementów jest dobry. Działalność przemysłowa nie powoduje przekroczenia dopuszczalnych norm zanieczyszczenia.

- **transport** – uciążliwość ruchu drogowego dla środowiska wiąże się głównie z dwoma aspektami: emisją spalin i hałasem. Znaczna większość samochodów to auta na benzynę bezołowiową. Powstaje więc zagrożenie akumulacji metali ciężkich (kadmu) w pobliżu dróg o największym natężeniu ruchu. Natomiast natężenie hałasu jest największe w południowej części gminy przy trasie drogi krajowej.

- **eksploatacja surowców naturalnych** – na obszarze gminy brak jest dużych złóż kopalin, stąd działalność wydobywcza ma charakter lokalny. Surowcami pozyskiwanymi w ten sposób są: piasek, żwir.

- **turystyka i rekreacja** – na terenie gminy ruch turystyczny jest niewielki, pomimo atrakcyjnych warunków przyrodniczych. Duża ilość działek rekreacyjnych - letniskowych ma wpływ na rozwój rekreacji w gminie Jakubów.

## **5. Zanieczyszczenie poszczególnych elementów środowiska**

### **5.1. Zanieczyszczenie powietrza**

Zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego na terenie gminy jest niewielkie z uwagi na niskie uprzemysłowienie i brak większych źródeł emisji. Stan czystości powietrza w ostatnich latach poprawiły działania zmierzające do zamknięcia lub modernizacji lokalnych kotłowni, które nie posiadały urządzeń odpylających.

- gazowe w tym dwutlenek węgla, dwutlenek siarki tlenki azotu, tlenki węgla
- pyłowe

Podstawowym źródłem zanieczyszczenia powietrza na terenie gminy jest ruch komunikacyjny. W skład spalin, które wydzielają pojazdy mechaniczne wchodzi tlenki niemetali. Spaliny niekorzystnie oddziałują na środowisko w sposób pośredni i bezpośredni stąd wynika dążenie do ograniczenia wielkości ich emisji. Zanieczyszczenie powietrza można zmniejszyć poprzez modernizację istniejących dróg gminnych, co ma wpływ na poprawę płynności ruchu a co za tym idzie mniejsze wydzielanie spalin.

### **5.2. Zanieczyszczenie wód**

#### **A) Zanieczyszczenie wód powierzchniowych**

Cieki w gminie Jakubów nie są objęte monitoringiem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie gminy znajdują się górne odcinki małych rzek – Rządzy, Czarnej Strugi, Mieni, Osowicy. Nie występują nad nimi zakłady przemysłowe czy rzemieślnicze, które by odprowadzały ścieki. Zanieczyszczenia mogą pochodzić głównie z przydomowych osadników ścieków z których nieczystości mogą być odprowadzane nielegalnie do rzek oraz ze spływów powierzchniowych, głównie nawozów mineralnych z pól i łąk.

## **B) Zanieczyszczenie wód podziemnych**

Wody podziemne na terenie gminy charakteryzują się na ogół dobrą jakością. Nie wymagają uzdatniania. Są pobierane z 4 studni głębinowych zlokalizowanych w 2 miejscowościach.

Najpoważniejszym problemem jest zanieczyszczenie płytkich wód gruntowych wykorzystywanych na potrzeby bytowe ze studni kopanych. Główną przyczyną tego jest przenikanie ścieków z nieszczelnych szamb, budynków gospodarskich i innych. Należy eliminować takie zagrożenia poprzez budowę wodociągów zbiorowych, kanalizacji, budowie szamb szczelnych i przydomowych oczyszczalni.

## **6. Elementy rozwojowe gminy – uwarunkowania.**

### **6.1. Warunki życia.**

#### **A) Mieszkalnictwo.**

W roku 2011 gmina Jakubów posiadała 1666 budynków mieszkalnych. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2010 r. wynosiła 81,1 m<sup>2</sup>. Budynki zaopatrzone w wodę stanowią 93% , w centralne ogrzewanie – 58%, w gaz – 30% i 49% w splukiwany ustęp.

#### **B) Usługi.**

##### **Administracja.**

Funkcję ośrodka administracyjno – usługowego gminy pełni Jakubów, gdzie znajduje się:

- Urząd Gminy
- Ośrodek Zdrowia
- Bank Spółdzielczy
- Urząd Pocztowy

##### **Kultura.**

Działalność w zakresie kultury prowadzi w gminie Jakubów:

- Gminna Biblioteka Publiczna w Jakubowie

##### **Szkolnictwo.**

W Jakubowie mieści się Zespół Szkół, w skład którego wchodzi szkoła podstawowa i gimnazjum.

Szkoły podstawowe znajdują się również w Jędrzejowie Nowym, Mistowie i Wiśniewie. W Jędrzejowie Nowym znajduje się również liceum ogólnokształcące i technikum rolnicze dla dorosłych.

## Usługi i handel.

Na terenie gminy działa ok. 20 punktów sprzedaży detalicznej.

Poziom zaspokajania potrzeb ludności gminy w usługi handlu jest dostateczny pod względem ilościowym. Zastrzeżenia budzą jedynie wartość techniczna obiektów handlowych standardu wyposażenia tych obiektów.

Na terenie gminy jest zarejestrowanych 259 podmiotów gospodarczych, stan ilościowy zarejestrowanych jednostek na tle sekcji EKD przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Sekcja EKD	Ilość zarejestrowanych jednostek
1.	Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	2
2.	Rybołówstwo i rybactwo	-
3.	Działalność produkcyjna	21
4.	Budownictwo	62
5.	Handel i naprawy	117
6.	Transport składowanie i łączność	23
7.	Pośrednictwo finansowe	1
8.	Obsługa nieruchomości i firm	2
9.	Administracja publiczna i obrona narodowa	-
10.	Edukacja	-
11.	Ochrona zdrowia i opieka socjalna	3
12.	Pozostała działalność usług, komunalna, socjalna, indywidualna	28

Ważniejsze firmy na terenie gminy:

1. Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowe Elektroplasmex.

## Ochrona zdrowia i opieka socjalna

Na terenie gminy funkcjonują następujące ośrodki zdrowia:

„Rodzinny” Zakład Opieki Zdrowotnej	Lekarz	2
	Pielęgniarka	3
	Recepcja	1
	Pielęgniarka środowiskowa	1
	Sprzątaczką	1

## Edukacja

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Liczba nauczycieli w osobach/ w etatach	Pracownicy obsługi
1.	Zespół Szkół w Jakubowie	360	20	39/35,76	14
2.	Szkoła Podstawowa w Jędrzejowie Nowym	59	7	11/8,13	6
3.	Szkoła Podstawowa w Mistowie	72	7	10/7,78	2
4.	Szkoła Podstawowa w Wiśniewie	88	7	13/10,44	4

Powyższe zastawienie tabelaryczne obrazuje ilość szkół na terenie gminy Jakubów.

## 6.2. Demografia.

### A) Rozmieszczenie ludności i zmiany liczby ludności.

Ludność gminy Jakubów wg danych z 2011 r. liczyła ogółem 5075 osób w tym 2554 mężczyzn (50,3%) i 2521 kobiet (49,7%). Na 1 km<sup>2</sup> przypadało 58 osób.

Rozmieszczenie osiedli wiejskich na terenie gminy Jakubów jest dość równomierne. Gmina Jakubów składa się z 26 miejscowości, w których liczba mieszkańców jest zróżnicowana (od 40 do 500). W 9 miejscowościach liczba mieszkańców wynosi do 100, w 8 kolejnych miejscowościach od 100 do 200.

Wsie Kamionkę, Jędrzejów Stary, Wole Polska, Ludwinów, Łaziska i Aleksandrów zamieszkuje od 200 do 300 mieszkańców, Jędrzejów Nowy ponad 300 mieszkańców, Mistów ponad 400, a Jakubów i Wiśniew ponad 500 mieszkańców.

Rok	Liczba ludności	Ludność na 1 km <sup>2</sup>
2007	4973	57
2008	4993	57
2009	4997	57
2010	5050	58
2011	5075	58

## B) Przyrost naturalny i migracje stałe.

Zmiany liczby ludności i podstawowe parametry demograficzne w gminie Jakubów wg poniższej tabeli.

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
<b>STAN LUDNOŚCI I RUCH NATURALNY</b>						
<b>Ludność wg miejsca zameldowania/zamieszkania i płci</b>						
<i>ogółem</i>						
<i>stałe miejsce zameldowania</i>						
<i>stan na 30 VI</i>						
ogółem	osoba	4969	4985	4999	-	-
mężczyźni	osoba	2495	2499	2501	-	-
kobiety	osoba	2474	2486	2498	-	-
<i>stan na 31 XII</i>						
ogółem	osoba	4981	4998	5012	-	-
mężczyźni	osoba	2499	2511	2504	-	-
kobiety	osoba	2482	2487	2508	-	-
<i>faktyczne miejsce zamieszkania</i>						
<i>stan na 30 VI</i>						
ogółem	osoba	4953	4977	4994	5030	5050
mężczyźni	osoba	2489	2501	2501	2526	2536
kobiety	osoba	2464	2476	2493	2504	2514
<i>stan na 31 XII</i>						
ogółem	osoba	4973	4993	4997	5050	5075
mężczyźni	osoba	2501	2511	2503	2537	2554
kobiety	osoba	2472	2482	2494	2513	2521
<i>na wsi</i>						
<i>stałe miejsce zameldowania</i>						
<i>stan na 30 VI</i>						
ogółem	osoba	4969	4985	4999	-	-
mężczyźni	osoba	2495	2499	2501	-	-
kobiety	osoba	2474	2486	2498	-	-
<i>stan na 31 XII</i>						
ogółem	osoba	4981	4998	5012	-	-
mężczyźni	osoba	2499	2511	2504	-	-
kobiety	osoba	2482	2487	2508	-	-
<i>faktyczne miejsce zamieszkania</i>						
<i>stan na 30 VI</i>						
ogółem	osoba	4953	4977	4994	5030	5050
mężczyźni	osoba	2489	2501	2501	2526	2536
kobiety	osoba	2464	2476	2493	2504	2514
<i>stan na 31 XII</i>						
ogółem	osoba	4973	4993	4997	5050	5075
mężczyźni	osoba	2501	2511	2503	2537	2554
kobiety	osoba	2472	2482	2494	2513	2521
<b>Ruch naturalny wg płci</b>						
<i>Urodzenia żywe</i>						
ogółem	-	54	74	84	68	76
mężczyźni	-	25	42	37	39	46
kobiety	-	29	32	47	29	30

<b>Zgony ogółem</b>						
ogółem	-	58	60	75	63	66
mężczyźni	-	24	30	42	38	41
kobiety	-	34	30	33	25	25
<b>Zgony niemowląt</b>						
ogółem	-	0	0	0	1	1
mężczyźni	-	0	0	0	0	1
kobiety	-	0	0	0	1	0
<b>Przyrost naturalny</b>						
ogółem	-	-4	14	9	5	10
mężczyźni	-	1	12	-5	1	5
kobiety	-	-5	2	14	4	5
<b>Ludność w wieku przedprodukcyjnym (17 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci</b>						
<b>ogółem</b>						
ogółem	osoba	4973	4993	4997	5050	5075
mężczyźni	osoba	2501	2511	2503	2537	2554
kobiety	osoba	2472	2482	2494	2513	2521
<b>w wieku przedprodukcyjnym</b>						
ogółem	osoba	1125	1118	1122	1119	1132
mężczyźni	osoba	564	563	562	561	573
kobiety	osoba	561	555	560	558	559
<b>w wieku produkcyjnym</b>						
ogółem	osoba	2961	2988	3006	3068	3072
mężczyźni	osoba	1610	1625	1628	1676	1681
kobiety	osoba	1351	1363	1378	1392	1391
<b>w wieku produkcyjnym mobilnym</b>						
ogółem	osoba	-	-	1955	1985	2000
mężczyźni	osoba	-	-	993	1011	1023
kobiety	osoba	-	-	962	974	977
<b>w wieku produkcyjnym niemobilnym</b>						
ogółem	osoba	-	-	1051	1083	1072
mężczyźni	osoba	-	-	635	665	658
kobiety	osoba	-	-	416	418	414
<b>w wieku poprodukcyjnym</b>						
ogółem	osoba	887	887	869	863	871
mężczyźni	osoba	327	323	313	300	300
kobiety	osoba	560	564	556	563	571
<b>Ludność w wieku przedprodukcyjnym (14 lat i mniej), produkcyjnym i poprodukcyjnym wg płci</b>						
<b>ogółem</b>						
ogółem	osoba	4973	4993	4997	5050	5075
mężczyźni	osoba	2501	2511	2503	2537	2554
kobiety	osoba	2472	2482	2494	2513	2521
<b>w wieku przedprodukcyjnym - 14 lat i mniej</b>						
ogółem	osoba	888	894	896	881	904
mężczyźni	osoba	448	452	445	442	462
kobiety	osoba	440	442	451	439	442
<b>w wieku produkcyjnym: 15-59 lat kobiety, 15-64 lata mężczyźni</b>						
ogółem	osoba	3198	3212	3232	3306	3300
mężczyźni	osoba	1726	1736	1745	1795	1792
kobiety	osoba	1472	1476	1487	1511	1508
<b>w wieku poprodukcyjnym</b>						
ogółem	osoba	887	887	869	863	871
mężczyźni	osoba	327	323	313	300	300



kobiety	osoba	560	564	556	563	571
<b>Małżeństwa zawarte</b>						
ogółem	-	31	38	31	34	31
<b>Wskaźnik obciążenia demograficznego</b>						
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	68,0	67,1	66,2	64,6	65,2
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	78,8	79,3	77,5	77,1	76,9
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	30,0	29,7	28,9	28,1	28,4
<b>Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w % ludności ogółem</b>						
w wieku przedprodukcyjnym	%	22,6	22,4	22,5	22,2	22,3
w wieku produkcyjnym	%	59,5	59,8	60,2	60,8	60,5
w wieku poprodukcyjnym	%	17,8	17,8	17,4	17,1	17,2
<b>Wskaźniki modułu gminnego</b>						
ludność na 1 km2 (gęstość zaludnienia)	osoba	57	57	57	58	58
kobiety na 100 mężczyzn	osoba	99	99	100	99	99
małżeństwa na 1000 ludności	-	6,2	7,6	6,2	6,8	6,1
urodzenia żywe na 1000 ludności	-	10,9	14,8	16,8	13,5	15,0
zgony na 1000 ludności	-	11,7	12,0	15,0	12,5	13,1
przyrost naturalny na 1000 ludności	-	-0,8	2,8	1,8	1,0	2,0
<b>MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE</b>						
<b>Migracje na pobyt stały gminne wg typu, kierunku i płci migrantów</b>						
<i>zameldowania w ruchu wewnętrznym</i>						
ogółem	osoba	70	53	49	52	58
mężczyźni	osoba	26	26	16	25	28
kobiety	osoba	44	27	33	27	30
<i>wymeldowania w ruchu wewnętrznym</i>						
ogółem	osoba	61	50	44	40	43
mężczyźni	osoba	30	26	18	17	16
kobiety	osoba	31	24	26	23	27
<i>saldo migracji wewnętrznych</i>						
ogółem	osoba	9	3	5	12	15
mężczyźni	osoba	-4	0	-2	8	12
kobiety	osoba	13	3	7	4	3
<b>Migracje na pobyt stały gminne wg płci, typu i kierunku</b>						
<i>zameldowania ogółem</i>						
ogółem	osoba	70	53	49	52	58
mężczyźni	osoba	-	-	16	25	28
kobiety	osoba	-	-	33	27	30
<i>zameldowania z miast</i>						
ogółem	osoba	31	30	32	24	24
mężczyźni	osoba	-	-	13	12	13
kobiety	osoba	-	-	19	12	11
<i>zameldowania ze wsi</i>						
ogółem	osoba	39	23	17	28	34
mężczyźni	osoba	-	-	3	13	15
kobiety	osoba	-	-	14	15	19
<i>wymeldowania ogółem</i>						
ogółem	osoba	61	50	44	40	43
mężczyźni	osoba	-	-	18	17	16
kobiety	osoba	-	-	26	23	27
<i>wymeldowania do miast</i>						

ogółem	osoba	19	21	27	29	13
mężczyźni	osoba	-	-	11	12	4
kobiety	osoba	-	-	16	17	9
<i>wymeldowania na wieś</i>						
ogółem	osoba	42	29	17	11	30
mężczyźni	osoba	-	-	7	5	12
kobiety	osoba	-	-	10	6	18
<i>saldo migracji</i>						
ogółem	osoba	9	3	5	12	15

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

### C) Struktura wg płci i wieku.

Wg stanu na rok 2011 w gminie Jakubów na 100 mężczyzn przypadało 99 kobiet. Struktura płci w ciągu ostatnich 20 lat była zbliżona tj. na 100 mężczyzn przypadało średnio 95-99 kobiet. Strukturę wieku ludności wg grup wieku i płci przedstawiono w poniższej tabeli.

	Jednostka miary	2007	2008	2009	2010	2011
<b>Ludność wg grup wieku i płci</b>						
<i>ogółem</i>						
ogółem	osoba	4973	4993	4997	5050	5075
mężczyźni	osoba	2501	2511	2503	2537	2554
kobiety	osoba	2472	2482	2494	2513	2521
<i>0-4</i>						
ogółem	osoba	243	271	316	328	353
mężczyźni	osoba	125	145	158	166	188
kobiety	osoba	118	126	158	162	165
<i>5-9</i>						
ogółem	osoba	293	264	252	254	253
mężczyźni	osoba	142	125	118	121	123
kobiety	osoba	151	139	134	133	130
<i>10-14</i>						
ogółem	osoba	352	359	328	299	298
mężczyźni	osoba	181	182	169	155	151
kobiety	osoba	171	177	159	144	147
<i>15-19</i>						
ogółem	osoba	395	375	376	389	374
mężczyźni	osoba	191	175	188	197	187
kobiety	osoba	204	200	188	192	187
<i>20-24</i>						
ogółem	osoba	405	418	399	388	361
mężczyźni	osoba	190	209	189	185	174
kobiety	osoba	215	209	210	203	187
<i>25-29</i>						
ogółem	osoba	371	381	387	374	406
mężczyźni	osoba	195	192	193	189	200
kobiety	osoba	176	189	194	185	206

<i>30-34</i>						
ogółem	osoba	344	362	370	386	374
mężczyźni	osoba	187	192	190	196	202
kobiety	osoba	157	170	180	190	172
<i>35-39</i>						
ogółem	osoba	344	324	344	359	355
mężczyźni	osoba	179	167	178	195	184
kobiety	osoba	165	157	166	164	171
<i>40-44</i>						
ogółem	osoba	295	305	305	327	358
mężczyźni	osoba	156	168	172	168	187
kobiety	osoba	139	137	133	159	171
<i>45-49</i>						
ogółem	osoba	350	333	303	308	291
mężczyźni	osoba	208	198	174	180	163
kobiety	osoba	142	135	129	128	128
<i>50-54</i>						
ogółem	osoba	323	336	355	350	340
mężczyźni	osoba	185	185	200	205	207
kobiety	osoba	138	151	155	145	133
<i>55-59</i>						
ogółem	osoba	268	274	285	305	323
mężczyźni	osoba	132	146	153	160	170
kobiety	osoba	136	128	132	145	153
<i>60-64</i>						
ogółem	osoba	214	228	237	259	261
mężczyźni	osoba	103	104	108	120	118
kobiety	osoba	111	124	129	139	143
<i>65-69</i>						
ogółem	osoba	180	178	171	168	184
mężczyźni	osoba	84	83	76	76	88
kobiety	osoba	96	95	95	92	96
<i>70 i więcej</i>						
ogółem	osoba	596	585	569	556	544
mężczyźni	osoba	243	240	237	224	212
kobiety	osoba	353	345	332	332	332
<i>70-74</i>						
ogółem	osoba	187	183	183	171	167
mężczyźni	osoba	83	86	87	80	76
kobiety	osoba	104	97	96	91	91
<i>75-79</i>						
ogółem	osoba	191	177	178	163	153
mężczyźni	osoba	72	67	73	63	60
kobiety	osoba	119	110	105	100	93
<i>80-84</i>						
ogółem	osoba	126	128	124	138	138
mężczyźni	osoba	57	53	46	52	47
kobiety	osoba	69	75	78	86	91
<i>85 i więcej</i>						
ogółem	osoba	92	97	84	84	86
mężczyźni	osoba	31	34	31	29	29
kobiety	osoba	61	63	53	55	57

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

25% ogółu mieszkańców stanowią dzieci i młodzież do lat 19, 42% to osoby w wieku od 20-49 lat, natomiast ludzie w wieku 50-59 lat stanowią tylko 13% ogółu ludności. 56,5% populacji stanowi ludność w przedziale wiekowym od 20 do 59 lat, zaś 30 % to ludność w wieku 60 i więcej lat. Średnio na 100 mężczyzn przypadają 99 kobiety. Wskaźnik ten ulega zmianie w poszczególnych klasach wieku. Zaczynając od zrównoważonej wartości zbliżonej 1:1 wśród dzieci, następnie zmniejszając się do wartości 89 kobiet w wieku 30-39 lat, po czym zwiększając się do 156 kobiet na 100 mężczyzn w wieku 70 i więcej lat. Związane jest to z migracją kobiet w wieku 30-39 lat oraz z nadumieralnością mężczyzn, która już się zauważa w przedziale 40-49 lat.

#### D) Poziom wykształcenia.

Poziom wykształcenia ludności w gm. Jakubów w wieku powyżej 15 lat na rok 2002 przedstawia się następująco:

Ludność wg płci i poziomu wykształcenia								
	wyższe	policealne	średnie razem	średnie ogólne	średnie zawodowe	zasadnicze zawodowe	podstawowe ukończone	podstawo- we nieukoń- czone bez wykształ- cenia
ogółem	141	74	774	132	642	1228	1571	333
mężczyźni	46	20	347	39	308	775	770	130
kobiety	95	54	427	93	334	453	801	203

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

#### E) Zatrudnienie.

Struktura rynku pracy i podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON w gm. Jakubów w 2010 r. przedstawia się następująco:

Pracujący (podmioty gospodarcze, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, bez pracujących w rolnictwie indywidualnym.	247
Bezrobotni zarejestrowani w tym kobiety %	135 40,0
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w % w tym kobiety	4,4 3,9

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON ogółem	337
---	-----

w tym w sektorze: przemysłowym	29
budowlanym	61
usługowym	217
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	672
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	588

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

### 6.3. Rolnictwo

#### A) Przyrodnicze uwarunkowania rozwoju rolnictwa.

Gmina Jakubów posiada przeciętne warunki glebowe i sprzyjające warunki klimatyczne dla rozwoju rolnictwa. Teren ma urozmaiconą rzeźbę, suma rocznych opadów wynosi około 590mm, a średnia roczna temperatura wynosi około 7°C. Obszar gminy charakteryzuje się rozproszeniem gleb, a 46,9% powierzchni użytków rolnych to gleby klasy IV. Duży udział mają gleby słabe V i VI klasy.

Obszary położone w sąsiedztwie Rządzy są zasilane głównie przez wody tej rzeki. W pozostałej części tej gminy głównym źródłem zasilania w wodę zarówno cieków jak i wód gruntowych są opady atmosferyczne.

#### B) Charakter produkcji rolniczej.

Produkcja rolna indywidualnych gospodarstw w gminie Jakubów przedstawia się następująco:

<b>Powierzchnia zasiewów wybranych upraw</b>		
<i>gospodarstwa rolne ogółem</i>		
<i>liczba gospodarstw rolnych</i>		
ogółem	-	667
zboża razem	-	640
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	-	631
ziemniaki	-	336
uprawy przemysłowe	-	8
buraki cukrowe	-	7
rzepak i rzepik razem	-	0
pastewne	-	0
warzywa gruntowe	-	8
<i>powierzchnia</i>		
ogółem	ha	2957,65
zboża razem	ha	2601,49
zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	ha	2454,37
ziemniaki	ha	188,63

uprawy przemysłowe	ha	5,87
buraki cukrowe	ha	2,77
rzepak i rzepik razem	ha	0,00
pastewne	ha	0,00
warzywa gruntowe	ha	6,47
<b>Pogłowie zwierząt gospodarskich w sztukach dużych</b>		
<i>gospodarstwa rolne ogółem</i>		
gospodarstwa utrzymujące zwierzęta gospodarskie	-	499
pogłowie zwierząt w sztukach dużych (SD)	szt	3914
<b>Pogłowie zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna, konie, drób)</b>		
<i>gospodarstwa rolne ogółem</i>		
<i>liczba gospodarstw</i>		
bydło razem	-	281
bydło krowy	-	241
trzoda chlewna razem	-	166
trzoda chlewna lochy	-	87
konie	-	56
drób ogółem razem	-	358
drób ogółem drób kurzy	-	352
<i>zwierzęta gospodarskie</i>		
bydło razem	szt	2148
bydło krowy	szt	1064
trzoda chlewna razem	szt	2623
trzoda chlewna lochy	szt	213
konie	szt	130
drób ogółem razem	szt	149184
drób ogółem drób kurzy	szt	139904
<b>Ciągniki rolnicze</b>		
<i>gospodarstwa rolne ogółem</i>		
gospodarstwa rolne posiadające ciągniki	-	490
ciągniki w gospodarstwach rolnych	szt	608

Źródło: Główny Urząd Statystyczny.

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2002 największą powierzchnię (3763 ha) zajmowały uprawy zbożowe w tym żyto 1186 ha, owies 735 ha, pszenżyto 388 ha, pszenica 71 ha i jęczmień 6 ha. Znaczną powierzchnię (529 ha) zajmowała uprawa ziemniaka, zaś gatunki takie jak buraki cukrowe, rzepak, rzepik i inne nie są uprawiane ze względu na to że wymagają dobrych gleb.

Wg danych Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2010 powierzchnia upraw zbożowych wynosiła 2601 ha. Powierzchnia upraw zbóż podstawowych z mieszankami zbóż wynosiła 2454 ha, uprawa ziemniaka zajmowała ok. 189 ha zaś buraka cukrowego tylko ok. 3 ha.

Na terenie gminy Jakubów dominowała hodowla trzody chlewnej i bydła. Liczba bydła wynosiła 2148 sztuk zaś liczba trzody chlewnej wynosiła 2623 sztuk. Inne zwierzęta były chodowane w mniejszych ilościach. Pogłowie koni wynosiło 130 sztuk w tym większość była wykorzystywana pociągowo.

## 6.4. Infrastruktura techniczna

### A) Komunikacja.

#### Drogi krajowe.

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 2 (zachodnia granica państwa – Świecko – Poznań – Września – Słupca – Konin – Koło – Krośnice – Kutno – Łowicz – Sochaczew – Błonie – Warszawa – Mińsk Mazowiecki – Siedlce – Międzyrzec Podlaski – Biała Podlaska – Terespol – wschodnia granica państwa) III klasy technicznej o funkcji międzyregionalnej (międzynarodowej) realizująca powiązania Warszawa – Siedlce, a także ruch w kierunku wschód (Białoruś) – zachód (Niemcy). Droga ma nawierzchnię bitumiczną w dobrym stanie o długości 3,7 km na terenie gminy i szerokości 7,0 m i 2x2,5 m pobocza utwardzone. Przez teren gminy przebiega odcinek obwodnicy Mińska Mazowieckiego o długości ok. 9 km.

#### Drogi powiatowe

Powiatowy układ komunikacyjny tworzą następujące drogi:

- nr 2212W Jędrzejów – Dobre realizująca połączenia na kierunku północ-południe. Łączy północną część gminy Jakubów z drogą krajową nr 2. Posiada bitumiczną nawierzchnię o długości 9,4 km, która jest w złym stanie.
- nr 2214W Stanisławów – Młęczin – Kamionka realizuje powiązania po północnej granicy gminy. Łączy z gminami Dobrze i Stanisławów. Ma nawierzchnię żwirową o długości 0,910 km.
- nr 2224W Stara Niedziałka – Mistów – Libertów realizująca powiązania wzdłuż zachodniej granicy gminy. Łączy z gminami: Mińsk Mazowiecki i Stanisławów. Posiada nawierzchnię częściowo twardą ulepszoną o długości 6,102 km, częściowo gruntowo-ulepszona i długości 0,6 km oraz 0,9 km gruntowej nieulepszonej. Długość drogi na terenie gminy wynosi 7,602 km. Znaczna jej część jest w złym stanie.
- nr 2225W Mistów – Jakubów realizująca powiązania wewnętrzne. Łączy drogę powiatową nr 36227 z drogą powiatową nr 36242 w południowo-zachodniej części gminy. Droga ma nawierzchnię bitumiczną o długości 3,788 km i szerokości 5,5 m i jest w dobrym stanie.
- nr 2226W Jakubów – Wiśniew – Kluki łącząca Jakubów z północno-wschodnią częścią gminy a następnie z gminą i miastem Kałuszyn. Posiada nawierzchnię twardą ulepszoną o długości 8,650 km i jest w dobrym stanie.

- nr 2227W Mińsk Mazowiecki – Jakubów realizująca powiązania południowej części gminy z miastem i gminą Mińsk Mazowiecki. Posiada nawierzchnię bitumiczną o długości 1,785 km, która jest w dobrym stanie.
- nr 2229W Jędrzejów – Ceglów – Kuflew realizująca połączenia południowo-wschodniej części gminy z gminami: Ceglów i Mrozy. Posiada nawierzchnię bitumiczną o długości 0,8 km i szerokości 5,5 m, która jest w złym stanie.
- nr 2249W Kałuszyn – Czarnogłów – Wiśniew łączy północną część gminy z gminą Dobre. Posiada nawierzchnię twardą ulepszoną o długości 4,350 km o dobrym stanie.
- nr 2250W Kałuszyn – Jakubów łącząca Jakubów z miastem i gminą Kałuszyn. Posiada nawierzchnię twardą ulepszoną o długości 4,810 km i szerokości 5,6 m. Większa część drogi jest w złym stanie.

Wszystkie wyżej wymienione drogi powiatowe są zaklasyfikowane do V klasy technicznej. Poza wymienionym funkcjami prowadzą bezpośrednią obsługę przyległych zagospodarowań oraz na terenie niektórych większych miejscowości pełnią funkcje uliczne.

### **Drogi gminne.**

Rozmieszczenie na terenie gminy dróg wszystkich kategorii jest korzystne, pozwalające na dojazd do wszystkich atrakcyjnych miejscowości gminy. Niekorzystnie natomiast przedstawia się ich nawierzchnia lub jej brak.

Wykaz dróg gminnych przebiegających przez Gminę Jakubów:

<b>Lp.</b>	<b>Nr drogi</b>	<b>Przebieg drogi</b>
1.	220501W	Młęcin – granica gm. Dobre – Wiśniew
2.	220502W	Rudno – granica gm. Dobre – Kamionka
3.	220503W	Czarnogłów – granica gm. Dobre – Nart – Turek
4.	220504W	Kamionka – granica gm. Kałuszyn – Garczyn Duży
5.	220505W	Wiśniew – granica gm. Kałuszyn – Chrościce
6.	220506W	Turek – granica gm. Kałuszyn – Garczyn Duży
7.	220507W	Jakubów – Góry – granica gm. Kałuszyn – dr. nr 2250W Przytoka
8.	220508W	Wiśniew – Wola Polska – Gęsianka
9.	220509W	Mistów – Łaziska – Rządza
10.	220510W	Podedwór – gr. gm. Stanisławów – Szymankowszczyzna
11.	220511W	Droga nr 2224W – Tymoteuszów – dr. Nr 220509W – Łaziska
12.	220512W	Łaziska – Tymoteuszów – Olechów – Ludwinów
13.	220513W	Droga 220509W – Rządza – Witkowizna – dr. Nr 220508W
14.	220514W	Góry – Szczytnik – dr. Nr 220509W – Łaziska
15.	220515W	Rządza – Budy Kumińskie
16.	220516W	Droga nr 220515W – Góry
17.	220517W	Jędrzejów – Aleksandrów



18.	220518W	Moczydła – dr. nr 220507W – Góry
19.	220519W	Granica gm. Dobrze – Ujazdów – dr. nr 2224W
20.	220520W	Jakubów – Brzozówka – Jędrzejów
21.	220521W	Droga 220522W – granica gm. Mińsk Mazowiecki - Dłużka
22.	220522W	Od dr. nr 220510 W Podedwór – gr. gm. Stanisławów – Borek Czarniński – dr. nr 2223W
23.	220523W	Kolonia Mistów – gr. gm. Stanisławów – Czarna – dr. nr 2223W

Wszystkie wymienione drogi gminne mają V klasę techniczną i służą do bezpośredniej obsługi przyległych nieruchomości.

Gmina Jakubów ma duże szanse na rozwój ze względu na przebieg przez gminę drogi krajowej nr 2 oraz nowo wybudowanej obwodnicy Mińska Mazowieckiego. Na obszarze gminy znajduje się wystarczająca ilość dróg powiatowych i gminnych. 96,3 % długości dróg powiatowych posiada nawierzchnię twardą ulepszoną. Część dróg powiatowych z nawierzchnią bitumiczną wymaga remontu. Standard dróg gminnych jest sukcesywnie podnoszony m.in. poprzez profilowanie i utwardzanie.

Ze względu na niedostatki techniczne w sieci drogowej oraz niską rentowność przewozów, układ tras autobusowych jest niewystarczający. Wiele z gospodarstw pozostaje w odległościach przekraczających 1,5 km od przystanków.

## **B) Gospodarka wodno-ściekowa.**

### **Zaopatrzenie w wodę.**

Gospodarstwa domowe i zakłady zlokalizowane na terenie gminy Jakubów zaopatrywane są w wodę ze studni głębinowych i studni kopanych. Na terenie gminy znajduje się 4 studnie głębinowe, w tym: Rządza - Witkowizna – 2 studnie, Mistów – 2 studnie. Większość mieszkańców korzysta z wody pobieranej z wodociągów gminnych. W gminie Jakubów eksploatowane są dwa wodociągi „Mistów” i „Garczyn”. „Mistów” ma stację uzdatniania wody w Mistowie gm. Jakubów, „Garczyn” ma stację uzdatniania w Garczynie gm. Kałuszyn. Długość istniejącej sieci rozdzielczej wodociągowej wynosi ok. 120 km, zaś ilość przyłączy wodociągowych wynosi 1888. 100 % miejscowości gminy jest zwodociągowanych, natomiast 93% mieszkańców korzysta z urządzeń zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Dostarczana woda posiada odpowiednią jakość, a jej ilość pokrywa zapotrzebowanie na cele bytowo-gospodarcze i przeciwpożarowe.

### *Wodociąg „Mistów”*

Źródłem wody dla wodociągu „Mistów” są dwie studnie głębinowe – nr 2 podstawowa o głębokości 77,5 m i nr 1 awaryjna o głębokości 108 m. Ujęcie posiada zasoby wodne w wysokości 70 m<sup>3</sup>/h. Woda przed podaniem do sieci jest uzdatniana na filtrach pośpiesznych przez odżelazianie i odmanganianie w stacji uzdatniania o wydajności 70 m<sup>3</sup>/h. Wodociąg zaopatruje w wodę miejscowości: Mistów, Anielinek, Leontyna, Jakubów, Moczydła, Aleksandrów, Góry, Budy Kumińskie, Jędrzejów Stary, Jędrzejów Nowy, Antoninę, Brzozówkę, Józefin, Przedewsie, Ludwinów, Wolę Polską, Tymoteuszew oraz część wsi gm. Mińsk Mazowiecki.

### *Wodociąg „Garczyn”*

Wodociąg „Garczyn” jest eksploatowany przez gminę Kałuszyn. Źródłem są cztery studnie głębinowe – 3 podstawowe o zasobach wodnych 75 m<sup>3</sup>/h i studni awaryjnej o wydajności 18 m<sup>3</sup>/h. Woda jest uzdatniana w procesie odmanganiania na filtrach piaskowych w stacji wodociągowej. Wydajność stacji wynosi 129 m<sup>3</sup>/h. Wodociąg w gminie Jakubów obejmuje wsie: Turek, Wiśniew, Nart, Kamionka, Strzebula, Łaziska, Rządza, Szczytnik, Izabelin. Stacja wodociągowa w pełni pokrywa zapotrzebowanie na wodę i posiada również znaczną rezerwę przepustowości.

Problemem jest brak zabezpieczenia przeciwpożarowego obszarów niezwodociągowanych.

Ujęcia wody wymagają ochrony poprzez tworzenie stref ochronnych. Poza zabezpieczeniem stref ochrony bezpośredniej ogrodzeniem terenu w promieniu 8-10 m od krawędzi obudowy studni, należy wykonać dokumentację hydrogeologiczną określającą zasięg ewentualnych stref ochrony pośredniej.

Niezależnie od tych stref zaleca się zachować nadzór sanitarny w promieniu ok 300 m od źródeł wody dla wodociągów zbiorowych, w których wyklucza się lokalizowanie inwestycji mogących pogorszyć jakość ujmowanych wód.

### **Odprowadzenie ścieków.**

Na terenie gminy Jakubów nie ma zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków. Ścieki z gospodarstw domowych, obiektów użyteczności publicznej oraz z zakładów pracy odprowadzane są do zbiorników bezodpływowych. Część ścieków z zabudowy mieszkaniowej, ścieki z jednostek administracyjnych oraz z zakładów jest wywożona na oczyszczalnię miejską w Mińsku Mazowieckim i gminną w Mrozach. Znaczna część ścieków trafia nieoczyszczona do środowiska (rowów melioracyjnych, przydrożnych i do ziemi). Dla potrzeb gminy planuje się budowę 2 oczyszczalni ścieków w: Jędrzejowie Nowym i Leontynie.

### **Usuwanie nieczystości stałych.**

W gminie Jakubów odpady stałe usuwane są na gminne składowisko odpadów znajdujące się we wsi Moczydła. Parametry techniczne składowiska są następujące: powierzchnia – 1,70 ha, chłonność składowiska – 36300 m<sup>3</sup>, zaś przewidywany okres eksploatacji – ok. 22 lata.

### **C) Elektroenergetyka.**

Przez teren gminy nie przebiegają linie energetyczne wysokiego napięcia. Projektowana jest linia wysokiego napięcia 400 kV Miłosna – Siedlce Ujrzanów. W skład systemu zasilającego odbiorców energii zlokalizowanych w danej wsi wchodzi: trzy linie średniego napięcia 15 kV, stacje transformatorowe 15/0,4 kV oraz linie niskiego napięcia bezpośrednio zasilające odbiorców.

### **D) Gazyfikacja.**

Za celowe uznaje się gazyfikację gminy i wykorzystanie gazu jako ekologicznego źródła energii. Źródłem do gazyfikacji może być istniejąca magistrala gazowa wysokiego ciśnienia śr. 700 „Kobryń-Warszawa” przebiegająca w północnej części gminy z punktu zaporowo-upustowego we wsi Nart. Na w/w magistrali projektuje się budowę stacji redukcyjno-pomiarowej I stopnia we wsi Nart i dwóch odgałęzień śr. 150 i śr. 100 gazociągu wysokiego ciśnienia do Stoczka (przez gminy Dobre, Wierzbno i Korytnica) i Mrozów (przez gminę Kałuszyn). Ze stacji redukcyjnej I stopnia gaz będzie rozprowadzany siecią gazową średniego ciśnienia do poszczególnych odbiorców.

### **E) Ciepłownictwo.**

Obecnie zakłady pracy i budynki mieszkalne zaopatrywane są w ciepło z lokalnych kotłowni opalanych głównie węglem kamiennym, rzadziej olejem lub gazem płynnym. Gmina Jakubów nie posiada sieci gazowej.

## **7. Uwarunkowania kulturowe.**

### **7.1. Ogólna charakterystyka.**

Na terenie gminy Jakubów występują następujące obiekty zabytkowe:

#### **Jakubów**

Zespół sakralny parafii p.w. Św Anny w którego skład wchodzi kościół murowany, neogotycki, zbudowany w 1903 r. wg projektu arch. Józefa Piusa Dziekońskiego, oraz plebania murowana wybudowana w 1896 r. w stylu eklektycznym.

#### **Łaziska**

Zespół dworsko-parkowy. Z dworu wybudowanego w końcu XIX wieku pozostały tylko ruiny. Główny korpus nieistniejącego już budynku pochodził z końca XVIII w. Park przy dworze o powierzchni 1,57 ha, z zachowaną zabytkową aleją lipową, jest częścią resztówki o ogólnej pow. 3 ha będącej pozostałością po dawnych dobrach Łaziska.

#### **Wiśniew**

Zespół sakralny Parafii Kościoła Starokatolickiego Mariawitów pw. Trójcy Przenajświętszej. Kościół wybudowano w latach 1906-1907 w stylu neogotyckim. Zniszczony został w czasie II wojny światowej w 1944 r. i odbudowany w 1948 r. Plebania została wzniesiona ok. 1903 r.

Zespół sakralny Parafii Rzymsko - Katolickiej pw. Świętej Trójcy. Pierwszy kościół drewniany powstał ok. 1800 r. Nieistniejący już kościół drewniany wybudowano w latach 1922-1923. Nowy kościół murowany wzniesiono w latach 90-ch XX w. Ze starego układu architektonicznego zachowała się dzwonnica bramna wybudowana z cegły i kamienia w 1925 r.

### **7.2. Zasoby obiektów zabytkowych.**

#### **Zabytkowe zespoły dworsko-parkowe**

##### **Łaziska**

- zespół dworsko- parkowy,
- dwór drewniany (w ruinie) z k. XVIII w., wpis do rejestru pod nr 267, decyzją z dn. 17.05.1980 r.,
- park z poł. XVIII w.

### **Zabytkowe obiekty, zespoły sakralne i cmentarze**

1. Aleksandrów – dwie kapliczki murowane z k. XIX w.
2. Brzozówka – kapliczka murowana l. 30 XX w.
3. Jakubów – zespół sakralny wpisany do rejestru pod nr 312/83 decyzją z dn. 29.12.1983 r.,  
– kościół murowany z 1903 r., arch. Józef Pius Dziekoński,  
– plebania murowana z 1903 r.
4. Jakubów – cmentarz parafialny.
5. Jędrzejów – kaplica drewniana.
6. Turek – kaplica mariawicka, murowana l. 20 XX w.
7. Wiśniew – kościół mariawicki murowany, plebania drewniana z 1906 r.
8. Wiśniew – cmentarz rzym.- kat., założony w połowie XIX w., najstarszy nagrobek z 1891 r.
9. Wiśniew – cmentarz mariawicki, założony na początku XX w., najstarszy nagrobek z 1913 r.

### **Zabytkowa architektura obiektów mieszkalnych i użyteczności publicznej**

1. Aleksandrów – pozostałości zabudowy drewnianej m.in. dom nr 44.
2. Góry – zabudowa drewniana, m.in. zagroda nr 20, dom nr 16.
3. Jakubów – zabudowa drewniana m.in. dom nr 38.
4. Kamionka – zabudowa drewniana: domy nr 9, 11, 37, 45.
5. Leontyna – zabudowa drewniana: dom nr 3.
6. Łaziska – zabudowa drewniana, m.in. dom nr 48.
7. Mistów – zabudowa drewniana: zagroda nr 7, 24.
8. Nart – zabudowa drewniana: zagroda nr 10, dom nr 14.
9. Jędrzejów Nowy – zabudowa drewniana, m.in. dom nr 26.
10. Rządza – zabudowa drewniana: zagroda nr 27, 34, domy nr 6, 24.
11. Jędrzejów Stary – zabudowa drewniana: domy nr 16, 19, 33.
12. Szczytnik – zachowana zabudowa drewniana: domy nr 6, 10.
13. Turek – zabudowa drewniana: domy nr 1, 19.
14. Tymoteuszew – dom drewn. nr 14, młyn wodny drewniany z 1924 r..
15. Wiśniew – zachowana zabudowa drewniana m.in.: stodoła na posesji nr 122.

### **7.3. Stanowiska archeologiczne zlokalizowane na terenie gminy Jakubów.**

W dolinie Rządzy na odcinku od wsi Rządza do zachodniej granicy gminy stwierdzono śladowe występowanie stanowisk archeologicznych.